

ke sporu aktivně nebo pasivně legitimována ona sporná strana, již se z prvu této věcné legitimace nedostávalo. Dovolání jest tudíž plně oprávněno z uplatňovaného dovolacího důvodu § 503 čís. 4 c. ř. s. a ježto důsledkem toho zůstalo řízení neúplným, bylo rozsudky obou nižších stolic zrušiti.

### Čís. 1618.

**Postupní smlouva, uzavřená mezi snoubenci pokud se týče mezi rodiči jednoho snoubence a snoubencem druhým pod podmínkou, že bude sňatek uzavřen, není ještě smlouvou svatební.**

**K pojmu smluv svatebních.**

(Rozh. ze dne 11. dubna 1922, Rv I 182/22.)

Žalobce domáhal se po té, když bylo rozloučeno jeho manželství z viny žalované manželky, mimo jiné též zrušení smlouvy svatební a odstupní, již uzavřeli oba manželé před sňatkem roku 1914 s matkou žalobcovou, a již jim postoupila svou usedlost každému polovicí. Procesní soud první stolice žalobě v tomto směru vyhověl, odvolací soud ji zaničil. Důvody: Jest nesporno, že manželství, uzavřené dne 5. července 1914 mezi žalobcem J. V-em a žalovanou M. V-ovou rozloučeno bylo z viny žalované. V takovém případě ovšem přináležela by jediné bezvinnému manželé J. V-ovi proti bývalé manželce práva ze svatebních smluv po rozumu ustanovení § 1266 obč. zák., ač-li se a jak dalece mezi nimi o svatební smlouvy dle § 1217 obč. zák. jedná. Přihlédne-li se blíže k smlouvě ze dne 26. května 1914, ve formě spisu notářského sepsané, patrné, že se jedná o smlouvy tři; jednu smlouvu uzavřenou mezi matkou ženichovou a snoubenci, pak obvěhční jich otcem nevěsty a konečně smlouvu mezi oběma snoubenci na případ smrti ohledně práv dědičných. Pokud se prvnější smlouvy týče, nelze přehlédnouti, že při této smlouvě tvořili žalobce a žalovaná společně jednu oproti ženichově matce co druhé straně, se kterou smlouvu uzavřeli. Právě z tohoto vzájemného poměru plyne, že nemůže se žalobce vůči své manželce domáhati zrušení smlouvy, kterou s nimi uzavřela osoba třetí. K tomu by mohla býti legitimována tato osoba třetí, nikoliv žalobce, zejména když ze sporu nevychází na jevo, že by se byl k tomu jménem své matky stal oprávněným. Kromě toho sluší ještě i toto v úvahu vzíti: Prvnější smlouva nazvána jest v notářském spise smlouvou svatební, ve skutečnosti však svatební smlouvou po rozumu §§ 1217 a n. obč. zák. není, byť by i jasné bylo, že zamýšlené uzavření sňatku bylo pohnutkou k uzavření smlouvy. Smlouvy svatební znamenají dle § 1217 obč. zák. (jud. čís. 166) smluvní uspořádání majetkových poměrů mezi snoubenci nebo manželé, nesmí však stotožňovány býti s úplatnými smlouvami (kupními, směnnými), uzavřenými za příčinou sňatku mezi snoubenci s jedné strany a jich rodiči s druhé strany. Tyto smlouvy zůstávají bez ohledu, došlo-li k sepsání notářského spisu o nich, tím, čím podle své povahy jsou. Jestliže v tomto případě odstoupila ženichova matka svému synovi a jeho nevěstě své nemovitosti do úplného stejnodílného vlastnictví za smluvenou cenu 30.100 K a za výměnek a snoubenci se zavázali na srážku z této ceny převzítí dluhy knihovnické a neknihovnické, zbytek zaplatiti v ho-

toivosti, a zavázali se ku náležitému plnění zračného výměnku, jednati se může o smlouvu kupní, poněvadž smlouva ona má veškeré náležitosti dle § 1053 obč. zák., byť by i za snoubenku v cestě zřízení věna část kupní ceny složil její otec. Podle obsahu smlouvy i z veškerých okolností, se zřízením této smlouvy souvisejících, jest beze vší pochyby jasno, že šlo o obyčejnou úplatnou smlouvu postupní a kupní a že úmysl stran smluvních nesměřoval podle zákonných ustanovení, platných o smlouvách svatebních, k výhradnému uspořádání majetkoprávních poměrů manželských, jen v kterémž případě by se jednati mohlo o smlouvu svatební uvedených nemovitostí se týkající. Takto ale nabyta snoubenka, provdaná V-ová neobmezeného spoluvlastnictví ku nemovitostem podle §§ 432 a 433 obč. zák. a na toto její spoluvlastnictví nevztahuje se pro případ rozluky manželství ustanovení § 1264 obč. zák. o zrušení práv nabytých. Z této celkové úvahy vyplývá, že není odůvodněn nárok žalobcův na zrušení smlouvy svatební a odstupní ze dne 26. května 1914, pokud se týká jeho manželky a jest opačný názor prvního soudu právně mylný.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

### D ů v o d y:

Jde už jen o postupní smlouvu a jest otázka, zdali tato má pokládána býti za smlouvu svatební, jak tomu dovolatel chce, čili nic. Dovolání je tu na omylu. Praxe dlouho kolísala, zdali se mají postupní smlouvy mezi snoubenci a jich rodiči, pokud se týče třetími osobami pokládati za svatební smlouvy (§ 1217 obč. zák.) již proto, že účinnost smlouvy podmíněna jest uskutečněním sňatku, nebo že vůbec obmyslený sňatek podnět k ní zavdal, až konečně, přiklonivši se k stanovisku nauky, která pojem svatebních smluv vždy vyměřovala ve smyslu níže vyloženém, zodpověděla judikátem býv. víd. nejv. soudu čís. 166 (plen. rozh. ze dne 10. ledna 1905, pres. čís. 398 z roku 1904) otázku záporně, doloživši, že svatební smlouvou je taková postupní smlouva jen tehdy, pakliže z jejího obsahu nebo z průvodních okolností plyne, že úmysl stran směřoval k uspořádání majetkověprávního poměru manželského. Pojem těchto poměrů ovšem judikát nevyložil a to pravidelně zavdává v praxi příčinu k nedorozumění a uvádí v omyl také dovolatele. Smlouvami svatebními jsou totiž smlouvy, jimiž se upravují majetkové právní poměry manželů jako »takových« (Krasnopolski Fam. R. § 26), tedy jako manželů, nikoli tedy už všechny smlouvy, které se o majetkoprávních poměrech uzavírají mezi manželi, pokud se týče snoubenci pro případ sňatku. Neboť pak by byly smlouvami svatebními všechny majetkověprávní smlouvy mezi již oddanými neb teprv nastávajícími manželi vůbec, kdežto přece nelze pochybovati, že i manželé mohou mezi sebou uzavřít každou smlouvu na př. kupní, směnnou, nájemní, zcela obyčejným způsobem tak, jak je uzavírají osoby sobě zcela cizí, bez úmyslu uspořádati jimi majetkověprávní poměry manželství čili učiniti jimi zadost právním neb ethickým povinnostem ze svazku manželského vyvěrajícím. Svatební smlouvy mají tedy za předmět, jak správně a výstižně — mnohem výstižněji než shora Krasnopolski — praví Krauz Syst. II. § 435, úpravu majetkověprávních poměrů manželů pro dobu trvání manželství aneb hmotné zaopatření pozůstalého manžela pro případ smrti jedné strany. Prvý případ je tu na př. při smlou-

vách o zřízení věna neb společenství statků, druhý při smlouvách dědických neb smlouvě o vdovský plat. Anders (Fam. R. str. 110) vedle úpravy poměrů za trvání manželství klade místo zaopatření pozůstalého manžela správněji širší pojem úpravy poměrů pro případ rozvázání manželského svazku, jež může ovšem nastati nejen smrtí jednoho manžela, nýbrž i rozloučením manželství. A s tím souhlasí i Stubenrauch k § 1217 (str. 515), jenž cituje Anderse. Je tedy dovolání na omylu, když se dovolává Stubenraucha, neboť to, co z něho dovozuje, že totiž svatební smlouvy mohou se uzavřítí mezi manželi nebo snoubenci anebo také třetími osobami s nimi, nikdo nepopírá, a o tu otázku vůbec nejde, nejde o to, kdo ji může uzavřítí, nýbrž jaký musí míti smlouva obsah, aby spadala pod pojem smlouvy svatební. Nevystihuje tedy dovolání jádro sporu. Dovolává-li se pak řady starších rozhodnutí býv. víd. nejv. soudu, tedy zastupuje stanovisko shora citovaným judikátem předtížené a tudíž i v praxi už překonané. Je-li shora vystižen správně pojem »majetkověprávních poměrů manželských«, o nichž judikát mluví, pak jest judikát správný a nelze se za daného stavu zákonodárství od něho uchýlovati. Z obsahu sporné postupní smlouvy ale vychází, že jest to docela obyčejná smlouva postupní, jak se pravidelně mezi rodiči a dětmi na př. zletilým synem i mimo případ obmýšleného neb uzavřeného sňatku uzavírají, a že pouze účinnost její byla uzavřením obmýšleného sňatku podmíněna. Ale i tato podmínka je jako každá jiná a činí smlouvu zrovna tak málo svatební, jako každá jiná, která nemá se sňatkem co činiti. Smlouva svatební to není, protože nepřevádí vlastnictví sporných nemovitostí na žalovanou ani pouze pro dobu trvání manželství nebo jen pro případ úmrtí manželova (žalobceva), a nečiní ohledně nemovitostí těch žádnou disposici, co se s nimi státi má pro případ rozvázání manželství, nýbrž převádí je bezvýhradně a navždy. Dispozice žalované nebyla ohledně nemovitostí těch v postupní smlouvě nijak omezena, nějaká úmluva ve smyslu § 1236 obč. zák. se nestala, žalovaná mohla nemovitosti ty prodati neb jinak zciziti neb zavaditi již za trvání manželství, a to nejlépe dokazuje povahu smlouvy. Ovšem pravá smlouva svatební může se státi ve formě obyčejné smlouvy postupní uzavřené na oko, tato může úmysl stran směřující k úpravě majetkových poměrů manželských zakrývati, ale taková simulace musí býti zřejma buď ze smlouvy samé anebo býti dokázána z průvodních okolností. Nic takového však dovolatel netvrdil a netvrdí, nýbrž stojí jen na mylném stanovisku, že každá smlouva postupní uzavřená pod podmínkou sňatku je smlouvou svatební. Když však to svatební smlouva není, nemůže vůbec býti zrušena z důvodu rozluky manželství, a proto odpadá uvažování o sporné mezi dovolatelem a nižšími stolicemi otázky, zda žalobce je k žalobě legitimován, když postupitelkou byla jeho matka a tato se, jak on tvrdí, všech nároků, jež by jí ze zrušení této domnělé svatební smlouvy vzešly, v jeho prospěch vzdala, lépe řečeno mu je odstoupila. Neboť ani matka nemá práva, z pouhého důvodu rozluky manželství žádati za zrušení postupní smlouvy, jež ve skutečnosti smlouvou svatební není, a nemohlo tedy postupem domnělých ale neexistujících práv jejích ani pro žalobce ničeho vzejíti. Proto také není řízení neúplné, když se o postupu tom důkazy neprováděly. Dovolatel uplatňuje ovšem i předpis § 1266 obč. zák., že při rozluce přísluší bezvinnému manželci, jakým on je, úplné zadostiučinění. To znamená, že mu přísluší náhrada

škody, jež mu rozlukou vzešla, že tedy vinný manžel musí ho odškodnit za vše, co mu rozlukou ušlo, aby byl majetkově postaven tak, jakoby se rozluka nestala a manželství posud trvalo, na př. tedy že vinný musí bezvinnému platiti výživné, které mu za manželství poskytovat povinen byl. Avšak za manželství byla žalovaná neomezenou vlastníci postoupených nemovitostí, a má-li tedy žalovaný postaven býti tak, jakoby manželství posud trvalo, neplyne ani s tohoto hlediska nic pro jeho uplatňovaný nárok na zrušení smlouvy. Prvý soud mylně vykládá tento předp. § 1266 tak, že bezvinný má býti postaven tak, jakoby sňatek nebyl uzavřen býval a vinný tedy že má vrátiti vše, čeho sňatkem nabyl. Rovněž mylně cituje § 19 zák. rozl., jenž předpokládá ujednání nebo rozhodnutí o majetkových poměrech z příčiny rozvodu učiněné a dovoľuje po napotomní rozluce žádati z důležitých důvodů za nové uspořádání poměrů těch. Zde rozvod a takové ujednání neb rozhodnutí nepředcházely.

### Čís. 1619.

**V nesporném řízení jest nepřipustným (dovolací) rekurs proti rozkazu rekursního soudu na první soud, by zjistil okolnosti, jež jsou dle náhledu rekursního soudu důležité pro rozhodnutí o rekursu.**

(Rozh. ze dne 11. dubna 1922, R II 139/22.)

Rekursní soud vrátil, dříve než rozhodl o rekursu v řízení nesporném, věc prvnímu soudu s tím, by vyšetřil ještě některé okolnosti, jež byly dle náhledu rekursního soudu důležité pro rozhodnutí o rekursu.

Nejvyšší soud odmítl stížnost účastníka.

### Důvody:

Nařízení, kterým rekursní soud ukládá prvnímu soudu šetření k tomu cíli, aby měl zjištěny okolnosti, jež dle jeho náhledu k rozhodnutí o rekursu jsou důležité, není usnesením (opatřením) po rozumu § 9 nesp. říz., neboť se jím o právech účastníků ještě nerozhoduje a tito nemohou se jím tedy pokládati stíženy, nýbrž musí vyčkati rozhodnutí o rekursu, proti němuž teprv hájiti se mohou. Nařízení to nepodléhá tudíž opravnému prostředku, zejména také ne stížnosti, podobně jako z ní je vyloučeno dožádání soudu o provedení nějakého výslechu nebo šetření vůbec. Jestliť to pouze přípravný úkon směřující k vyšetření věci, v němž soud nemůže býti omezován vůlí stran, hájících pravidelně jen své osobní stanovisko a vlastní zájem, kdežto soud musí přihlížeti k věci objektivně, maje na zřeteli práva obou stran, všech účastníků. Takovým zasahováním stran v řízení soudní nastaly by nekonečné průtahy, a proto je zákon připouštětí nemíní. Strany mají v šetření pouze právo návrhu, ale šetřecím soudem brániti nemohou.